

КАЗКИ

.....

ТРИ МІХИ ХИТРОЦІВ.

Було то восени. Біжить Лисичка польовою дорогою та й зустрічає Їжачка.

— Добрий день, Їжаче-небораче! — крикнула Лисичка.

— Здорова була, Лисичко-сестричко! — відповідає Їжак.

— Знаєш що, Їжаче, ходім зі мною!

— А куди ж тебе Бог провадить?

— Та йду он там до саду їсти винограду.

— А не квасний* він, Лисичко?

— Та де тобі квасний! Повідала Сорока-білобока, що чула від Куниці, молодої дівичі, що та бачила, як господар куштував і хвалив, що солодкий, пора збирати. Ходи, наїмося, ще й дітям по кетягові** принесемо.

— Ні, Лисичко, — каже їжак, — не піду з тобою, боюся. Той господар хитрий, силець понаставляв, ще зловлюся.

— Не бійся, Їжаче-небораче! — сміючись мовила Лисичка. — У мене є три міхи хитроців, то вже я не я буду, коли тебе з сильця не визволю.

*Квасний — кислий

**Кетяг — гроно.

— Га, коли так, то нехай буде й так!

Пішли обоє, влізли до саду, наїлися винограду і вже хотіли назад вертати, аж тут смик! Лисичка ступила необережно та й зловилася в сильце. Смикнула раз, смикнула другий раз — куди тобі! Не пускає сильце, держить за ногу.

— Ой Їжаку–братику, — кричить Лисичка, — рятуй!

— Як же я тебе, Лисичко, порятую? — мовив Їжак. — Добувай свої три міхи хитрощів і рятуй себе сама.

— Та де там мої міхи! — лементує Лисичка, а сама аж тремтить зі страху. — Бачиш, скакала через річку, і всі три міхи урвалися і впали у воду. Їжаку–братику, подумай ти, може, у тебе якась хитрість знайдеться?

— У мене є одна, — відповів Їжак, — та не знаю, чи буде тобі до смаку. Лягай на тім місці, де зловилася, і лежи, лапки від себе відкидай і попускай духу, що можеш. Господар побачить тебе і подумає, що ти вже гниєш, та й викине за пліт.

Послухала Лисиця Їжакової ради, притаїлася, лежить, буцімдавно загинула. Прийшов господар, побачив її та аж носа затулив.

— От шкода! — промовив він. — Не був кілька день коло сильця, а тут, бач, яка гарна Лисиця зловилася та вже й гнити почала. Що тепер з неї за пожиток? Викинути за пліт, та й кінець.

І він відчепив Лисицю з сильця, взяв обережно за хвіст та й шпурнув за пліт у кропиву. А Лисиці тільки того й треба було. Як дасть ногам ходу, як чкурне, лиш у бур'янах зашелестіло.

Минуло двадні, чотири дні, біжить знов Лисичка польовою дорогою і зустрічає Їжака.

— Добрий день, Їжаче–небораче!

— Здорова була, Лисичко–сестричко, — відповідає Їжак.

— Ходім зі мною до саду їсти винограду.

— А не страшно, Лисичко, після позавчорашнього?

— Е, що там! У мене є три міхи хитрощів, якось виплутаюся.

Пішли удвох, влізли до саду, наїлися винограду і вже хотіли на–зад вертати, аж тут смик! Їжак–неборак якось не додивився та й спіймався у сильце.

— Ой Лисичко–сестричко! — закричав бідолаха. — Спіймало мене сильце і не пускає. Ану добувай свої три міхи хитрощів і ви–зволяй мене із зашморгу.

— Ой небоже, — мовила Лисичка, — пропали мої хитрощі всі до одної. Скакала через річку, і всі три міхи вирвалися і булькнули у воду.

— Га, так, видно, вже Божа воля така, що тут мені вмирати. Прощай, Лисичко–сестричко! Відпусти мені всі гріхи, всі урази, якими я тебе вразив!

— Прощаю тобі, Їжаче, — мовила Лисичка, витираючи сльози з очей, — прощаю тобі од всього серця.

— Ходи, Лисичко–сестричко, обіймімося ще раз на прощання!

Лисичка обняла Їжака, хоч і як їй було не до смаку. Та що, не–борак на смерть лагодиться, та як же йому не вволити останню волю?

— Поцілуй мене, Лисичко–сестричко, — просив Їжак. — Адже ми вік звікували, як брат з сестрою.

Нахилилась Лисичка до Їжака, щоб його поцілувати, та ледве торкнулася своїм язиком до його зубів, а Їжак тільки клац! Ухо–пив її зубами за язик та й держить. Що вже Лисиця крутилася,

вертілася, що вже скарвучала й плакала, Їжак держав зубами за язик, поки не прийшов господар. Побачивши, що Їжак спіймався в сильце і держить Лисицю за язик, він розсміявся, впіймав Лисицю, а Їжака відпустив на волю.

РІПКА

Українська народна казка в обробці І. Франка

Був собі дід Андрушка, а в нього баба Марушка, а в баби дочка Мінка, а в дочки собачка Хвінка, а в собачки товаришка — киця Варварка, а в киці вихованка — мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід мотику, скопав у городі грядку велику, гноютрохи наносив, грабелями підпушив, зробив пальцем дірку та й посадив ріпку. Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід на город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка була, потім — як кулак, потім, як буряк, потім, як два, а накінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. “Час, — каже, — нашу ріпку рвати”.

Пішов він на город — гуп, гуп! Узяв ріпку за зелений чуб; тягне руками, вперся ногами, мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе він бабу Марушку: “Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!”

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами — промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку: “Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!”

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку — тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку: “Ходи, Хвіночко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!”

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку — тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку: “Ходи, Варварко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!”

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами; промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: “Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!”

Пішли вони на город — гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку — як потягли, як потягли, так і покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, собачка на кицю Варварку, а мишка — шусть у шпарку.